

Jord- och skogsbruksutskottet

Statsrådets redogörelse till riksdagen - Finlands program för hållbar tillväxt

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse till riksdagen - Finlands program för hållbar tillväxt (SRR 6/2020 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jyri Inha, finansministeriet
- avdelningschef Minna-Mari Kaila, jord- och skogsbruksministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Naturresursinstitutet
- Bioenergia ry
- Koneyrittäjät ry
- Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Skogsindustrin rf
- Biokretslopp och Biogas Finland rf
- Finlands naturskyddsförbund rf
- WWF Finland.

Inget yttrande av

- Livsmedelsindustrieförbundet rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Utskottet begränsar yttrandet till sitt eget ansvarsområde.

Utskottet anser att målen i Finlands program för hållbar tillväxt är goda och motiverade. Programmet främjar både en snabb återhämtning och en reform av näringslivets strukturer och den offent-

Utlåtande JsUU 1/2021 rd

liga servicen som är nödvändig på lång sikt. De reformer och investeringar som ingår i programmet ska påskynda bekämpningen av klimatförändringen, stärka produktiviteten och skapa ny tillväxtpotential i ekonomin samt påskynda nödvändiga strukturomvandlingar för att höja sysselsättningsgraden, men också sätta produktionen och konsumtionen på en hållbar grund. Det är viktigt med övergripande hållbarhet (miljö, ekonomi, socialt och globalt) liksom långsiktighet och regional rättvisa. Vi behöver också stärka den sociala och territoriella sammanhållningen och göra det möjligt för samhället att återhämta sig från de negativa konsekvenserna av coronaviruskrisen.

Genom reformerna och investeringshelheterna bör man stärka Finlands exportförutsättningar samt Finlands attraktivitet som investeringsobjekt, som plats för arbete, boende och företagande och som resmål. Det centrala är att sätta fart på den gröna omställningen och omvälvningen inom energisektorn genom innovativa lösningar och ny teknik. Digitalisering, hållbara investeringar och ny teknik stöder också den gröna omställningen. Utvecklingen av digitala lösningar kan ha stor betydelse när det gäller att skapa mer hållbara tillvägagångssätt. Utskottet betonar att digitaliseringen skapar en grund för ett samhälle som bildar nätverk på nya sätt, är oberoende av ort och erbjuder nya former av lokala tjänster. Målen ska gälla såväl privata som offentliga tjänster.

Prioriteringar i programmet

Finlands mål är att vara koldioxidneutralt senast 2035 och att stoppa utarmningen av naturens mångfald senast 2030. Dessutom strävar Finland efter att bli världens första fossilfria välfärdsamhälle, och landet har förbundit sig till att halvera trafikutsläppen till 2030. En ställning som föregångare i klimatarbetet och de innovationer den ger upphov till kan samtidigt göra det möjligt för Finland att minska sina drivhusutsläpp, skapa nya arbetsplatser, stärka ekonomin, exporten och kolhandavtrycket samt främja naturens mångfald. Den globala marknaden för rena lösningar växer allt snabbare. Målet bör vara att användningen av icke-förnybara naturresurser ska minska och att en större del av den materiella konsumtionen på motsvarande sätt ska basera sig på återvunnet material.

Utskottet konstaterar att Finlands konkurrenskraft och välfärd bygger på kompetens, forskning och innovationer samt på en hållbar användning av förnybara naturresurser och på regionernas starka sidor. Att höja kunskapsnivån och utveckla en internationellt attraktiv forskningsinfrastruktur är viktiga och mycket nödvändiga åtgärder med tanke på den finska industrins konkurrenskraft på lång sikt. Forskningskompetensen inom naturresurssektorerna och bioekonomin måste breddas och fördjupas inom viktig teknik och nyckelområden, särskilt med beaktande av nationella särdrag. Det är viktigt att man också beaktar stärkandet av den fas i innovationsprocessen som baserar sig på grundforskning.

Utskottet anser att det är viktigt att reformerna och investeringarna bidrar till förändringen av energisystemet, elektrifieringen av energianvändningen inom industrin, uppkomsten av nya biobaserade produkter, utvecklingen av den cirkulära ekonomin, förbättringen av byggnadsbeståndets energieffektivitet och egna energiproduktion, koldioxidsnåla lösningar för samhällen och trafiken samt miljöhållbarhet och naturbaserade lösningar. Principerna om hållbar användning och om att inte vålla skada ska styra verksamheten.

Utlåtande JsUU 1/2021 rd

Utskottet betonar vikten av att utnyttja regionernas starka sidor och att använda förnybara naturresurser på ett hållbart sätt samt att ta hänsyn till försörjningsberedskapen. Det behövs fler investeringar i pilot- och demonstrationsanläggningar för bioekonomi, främjande av träbyggande och satsningar på utveckling av metoder och tekniker för skogsvård för att förbättra miljöhållbarheten. Det är också viktigt att stärka produktionen och trafik användningen av biogas samt distributionsnätet för den. Flera biltillverkare har meddelat att de på sikt kommer att upphöra med tillverkningen av gasdrivna personbilar, men detta utesluter inte möjligheten att använda biogas i trafiken, eftersom bensin- och dieseldrivna bilar fortfarande kan konverteras för gasdrift. Dessutom ska man ta hänsyn till möjligheterna att använda biogas i tung trafik och till miljöfrågorna i samband med tillverkningen av batterier för elbilar.

Utskottet noterar att förnyelsen av produktionssystemen ända från produktionen av primärenergi kommer att kräva stora infrastrukturinvesteringar i både energiproduktion och energidistribution. Inom den närmaste framtiden kommer också mobila maskiner att bli elektroniska, vilket förändrar gårdsbruksenheter verksamhet och kräver maskininvesteringar.

Vid allokeringen av finansieringen från Fonden för en rättvis omställning (FRO) framhävs de ändringar som gäller produktionen av energitorv. Utskottet konstaterar att konsekvenserna av att torvanvändningen minskas och ska fasas ut sträcker sig till landsbygden och utöver de företagare som är verksamma inom torvbranschen också till bland annat den jordbruksbefolkning som utöver jordbruket skaffar inkomster genom att arbeta i uppgifter inom torvutvinningen, såsom inom torvtäkt och transport av torv. Det är viktigt att se till att nya arbetstillfällen skapas i områden där arbetstillfällen förloras inom torvutvinningen. Torv är dessutom ett viktigt bränsle i flera kommuner, och för en kontrollerad nedläggning av torvutvinningen behövs det investeringar i att ta i bruk ny teknik. För det ändamålet kan man få stöd. Det är också nödvändigt att på andra sätt stödja företagare och arbetstagare som förlorar sin försörjning. När användningen av torv minskar är det också till denna del nödvändigt att se till att den nationella försörjningsberedskapen bevaras. Dessutom bör det beaktas att torv som lyfts från torvmarker används också för andra ändamål än för energiändamål, såsom som strö i djurstallar och som växttorv. Jord- och skogsbruksutskottet har redan i sitt utlåtande om statsrådets skrivelse om inrättandet av FRO (JsUU 8/2020 rd — U 2/2020 rd) betonat att stöd från Fonden för en rättvis omställning i princip ska riktas till alla de områden där konsekvenserna av en minskad produktion och användning av energitorv är stora och samtidigt sörja för stödets regionala genomslagskraft.

Utskottet betonar att jord- och skogsbruksföretagen genererar klimatfördelar globalt sett när produktionskedjan är klart inhemsk. Branschen stävjar klimatförändringen samtidigt som den skapar ekonomiska fördelar genom att sysselsätta i Finland. Branschernas värdekedjor sträcker sig i praktiken till varje by och stad i Finland. Det mervärde och förädlingsvärde som fås redan nu bör ytterligare ökas betydligt. Den ekonomiska utvecklingen bör i allt högre grad basera sig på att de naturresurser som står till buds ska ge ett större mervärde än för närvarande, till exempel genom att utveckla mer värdefulla produkter. Ett exempel på detta är träbaserade läkemedelssubstanser jämfört med cellulosa och papper. Vi kan också öka skogarnas kollager ytterligare genom en aktiv och hållbar skogsvård. Genom att ersätta produkter som tillverkats av fossila råvaror med produkter som tillverkats av förnybara råvaror får vi betydande klimatfördelar. Samtidigt måste man se till att importen av energi inte orsakar klimatskador utanför Finlands gränser. Det viktiga för företagen i branschen är att det finns en tillräckligt stabil och förutsägbar investeringsmiljö.

Utlåtande JsUU 1/2021 rd

Utskottet konstaterar att den ekonomiska återhämtningen i Finland starkt stöder sig på exportindustrin, där skogsbruket traditionellt har haft en stark ställning, och att den finska skogsindustrin redan globalt sett är och har varit en föregångare också i bland annat miljöfrågor. Övergången till bio- och kretsloppsekonomin förbättrar den internationella konkurrenskraften för de finska företag som erbjuder klimatlösningar och skapar nya arbetsplatser i Finland. Det är nödvändigt att stödja möjligheterna för Finlands export och internationella tillväxt på den globala marknaden i synnerhet genom att utveckla digitaliseringen och den internationella kompetensen. Beträffande den prioritering som handlar om internationalisering är det nödvändigt att som en särskild helhet lyfta fram stärkandet av livsmedelsexporten från nuläget. Också utnyttjandet av potentialen för vår vattenkompetens på snabbt växande internationella vattenmarknader kräver satsningar i form av ett stimulanspaket. Dessutom påpekar utskottet att coronapandemin har haft en särskilt stor inverkan också på turistnäringen, vars återhämtning bör ske genom reformer som förbättrar hållbarheten. Här har de digitala lösningarna en betydande inverkan. En annan central utmaning är att få natur- och vildmarksturismen att fungera på ett hållbart sätt.

Utskottet påpekar att osäkra och fragmenterade datakommunikationsförbindelser som byggs i olika takt utgör ett hinder för att utnyttja digitaliseringen. Nu befinner sig företagen och invånarna på landsbygden och i skärgården i regel i en mycket ojämlig ställning till exempel när det gäller tillgången till optisk fiber. I och med coronapandemin har det blivit mycket vanligare att arbeta oberoende av plats, att bo på flera ställen och att använda fritiden till exempel för utflykter och olika naturtjänster. Tillgången till förbindelser handlar också om jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet, både regionalt och med tanke på olika aktörer. Även om täckningen för mobila bredbandsanslutningar i Finland är bra, är täckningen för nästa generations accessnät på landsbygden dålig. I kommissionens index för digital ekonomi och digitalt samhälle från 2020 är Finland det tredje sämsta i EU och för landsbygdsområdenas del det sämsta när det gäller täckningen av bredband.

Utskottet noterar att 4G-näten för närvarande täcker över 99,8 procent av Finlands befolkning och att 5G-nät finns på fler än 60 orter. I slutet av 2019 hade dock endast 64 procent av hushållen tillgång till en snabb och fast bredbandsanslutning med en uppladdningshastighet på över 100 Mbit/s. Alla trådlösa tekniker kräver ett täckande fiberoptiskt nät för att fungera. Ett genuint supersnabbt 5G-nät täcker ett område på bara några hundratals meter från masten. Således är 5G inte lösningen för den digitala tillgängligheten för landsbygdsdel.

Åtgärder som finansieras med landsbygdsfondens återhämtningsmedel

Utskottet konstaterar att landsbygdsfondens del av EU:s återhämtningsinstrument genomförs i Finland som en del av Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland (landsbygdsprogrammet) och landsbygdsprogrammet för landskapet Åland. Medlemsstaten föreslår återhämtningsåtgärderna bland metoderna i landsbygdsprogrammet och finansieringen av åtgärderna. Genomförandet av åtgärderna följs upp med hjälp av uppföljningsindikatorerna i landsbygdsprogrammet.

Utskottet poängterar att stimulansåtgärderna är en betydande satsning som görs med lånade pengar. Det är nödvändigt att se till att pengarna används kostnadseffektivt och verkningsfullt bland annat när det gäller sysselsättningen.

Utlåtande JsUU 1/2021 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 5.2.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Mikko Lundén saf
medlem Sari Multala saml
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Jenni Pitko gröna
medlem Mikko Savola cent
medlem Jenna Simula saf
medlem Peter Östman kd
ersättare Atte Harjanne gröna
ersättare Janne Sankelo saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.

Utlåtande JsUU 1/2021 rd

Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Syftet med Finlands program för hållbar tillväxt är att främja såväl snabbt verkande återhämtning som en reform av näringslivets strukturer och den offentliga servicen som är nödvändig på lång sikt. De reformer och investeringar som ingår i programmet påskyndar således bekämpningen av klimatförändringen och stärker produktiviteten och den ekonomiska tillväxtpotentialen. Programmet syftar också till att stärka den sociala och territoriella sammanhållningen och samhällets återhämtning från de negativa följderna av coronakrisen. Programmet stöder också på många sätt målen för ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i Marins regeringsprogram. En central del av programmet är också att påskynda den gröna omställningen och omvälvningen i energisektorn genom innovativa lösningar och ny teknik. Dessutom riktas minst 50 procent av programmet till investerings- och reformhelheter för den gröna omställningen, och förhoppningen är att det ska stärka kolhandavtrycket och främja naturens mångfald.

Vi Sannfinländare godkänner inte förslaget, eftersom programmet för hållbar tillväxt innehåller många sådana saker och politiska riktlinjer som vi under inga omständigheter kan underteckna. För det första är programmets främsta mål att rädda euron och bankerna i de södra medlemsländerna, tvinga till att bevilja EU beskattningsrätt och skapa en permanent skuldunion. Skuldunionen är inte den Europeiska union som Finland anslöt sig till, och enligt sannfinländarna bör man aldrig gå med på en sådan heller.

För det andra är det i den stora helhetsbilden särskilt fråga om Europeiska unionens stödpaket, vilket skulle kosta Finland 6,6 miljarder euro. Summan är mer än dubbelt så stor som vi skulle få för vårt eget bruk från återhämtningsinstrumentet. Om vi alltså anser att skuldstimulans är det som fungerar, lånar det sig för oss att använda hela summan på 6,6 miljarder euro själv direkt till Finlands fördel efter eget gottfinnande. Att använda pengarna enligt EU:s regler och i huvudsak till förmån för andra länder baserar sig inte på godtagbara skäl, åtminstone inte enligt vår sannfinländska syn.

För det tredje accepterar vi inte heller den så kallade gröna omställningen, varken som utskottsgrupp eller parti. Vi ser att en gemensam europeisk grön omställning inte ligger i vårt intresse. Snarare anser vi att när vi reformerar produktionen och konsumtionen så att den blir miljövänligare alltför snabbt och alltför ambitiöst lider hela den finska exportindustrin och även vår industriproduktion i övrigt. Det kan inte på något sätt anses gynna Finland eller industrin – jordbruket/torvutvinningen – i vårt land. Så är fallet även om man får separata pengar från återhämtningsinstrumentet till jordbruket, i synnerhet för 2021, eftersom kraven på miljöanpassning och stigande EU-medlemsavgifter effektivt åter upp pengarna.

Slutligen bör det konstateras att det är helt obegripligt att regeringen inte lägger fram någon konsekvensbedömning av sitt program för Finlands del. Även goda mål tycks kräva nya strukturer som leder till kontinuerliga extra utgifter, medan målet i stället borde vara en balans i de offentliga finanserna och en minskning av skattebördan. Skuldsättningen förlamar ekonomin, underskotten spricker upp och basservice kan inte längre tryggas.

Utlåtande JsUU 1/2021 rd
Avvikande mening 1

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet i sitt beslut beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 5.2.2021

Ritva Elomaa saf
Mikko Lundén saf
Jenna Simula saf

Utlåtande JsUU 1/2021 rd

Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Vi understöder den hållbara omställningen och påskyndande av förnyelsen av den ekonomiska strukturen. Urvalet av metoder för programmet för hållbar tillväxt är för brett i förhållande till detta och åtgärderna är inte förenliga med de uppställda målen. Redogörelsen är egentligen närmast en upprepning av målen i regeringsprogrammet. Riksdagen kan ännu inte veta vad stimulan-spengarna konkret ska användas för. Det finns alltså skäl att precisera målen.

Vi har föreslagit fyra principer för allokeringen av medel. Medlen från återhämtningsinstrumentet ska för det första koncentreras till projekt med nationell verkan. För det andra måste resurser i första hand riktas till att höja kompetensnivån. Resten av medlen ska riktas till FoUI-verksamhet. Investeringarna ska syfta till att uppnå en stimulanseffekt på kort sikt och en ökning av produktionspotentialen på lång sikt i enlighet med principerna för hållbar återhämtning.

Återhämtningsinstrumentet är inte avsett för utgifter av permanent natur eller för att lappa budgeten. Trots detta nämner regeringen i sin redogörelse som finansieringsobjekt sådana utgiftsposter som ingår i budgeten och rentav utgifter av permanent natur.

Regeringen har skärpt beskattningen av torv, vilket har orsakat förtidigt huvudbry inom torvutvinningen och bland maskinentreprenörer. Samtidigt har vi fått alarmerande uppgifter om att energibolagen har använt sig av importerad flis, trots att det i våra skogar finns nästan en halv miljon hektar ovårdad skog.

Vi vill än en gång betona att torven ska fasas ut kontrollerat och med en tillräcklig övergångstid, så att såväl torvföretagarna som energibolagen kan förbereda sig på förändringen. När vi fasar ut något är det vårt ansvar att ta hand om de områden som drabbas av förändringen. Vi anser att hundratals miljoner euro från Fonden för en rättvis omställning kunde användas för att stödja företagare i de områden som drabbas av regeringens ändringar i energibeskattningen.

Landsbygdsfondens återhämtningsmedel bör användas för att finansiera jordbruksinvesteringar i förnybar energi och att integrera principer för cirkulär ekonomi i systemet för miljöersättning. Med detta avser vi bland annat spridning av flytgsödsel på åkern och främjande av återvinning av näringsämnen och organiska ämnen. För närvarande är det osäkert om återvinningen av näringsämnen, förnybara gaser, biogas och biometan ingår i de nyckelteknologier som nämns i redogörelsen.

Allt som allt är det möjligt att bedöma programmet först när riksdagen och utskottet har tillgång till en detaljerad förteckning över investerings- och reformobjekt inklusive kostnader och tidtabeller. Återhämtningsspengarna är begränsade, vilket innebär att man vid fördelningen av medlen bör göra tydliga värdeval som ger största möjliga effekt.

Utlåtande JsUU 1/2021 rd
Avvikande mening 2

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 5.2.2021

Janne Sankelo saml
Sari Multala saml
Markku Eestilä saml
Peter Östman kd